

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 22 września 2014 roku powódka **J. W. (1)** reprezentowana przez pełnomocnika – adwokata M. G. wnosila o zasądzenie od pozwanego **Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W.** na jej rzecz w związku ze śmiercią męża Z. W. :

- **zadośćuczynienia** na podstawie art.446 § 4 k.c. w kwocie 100.000 złotych (sto tysięcy) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 2 kwietnia 2012 roku do dnia zapłaty ,

- **stosownego odszkodowania** w związku z pogorszeniem sytuacji życiowej po śmierci męża na podstawie art.446 § 3 k.c. w kwocie 90.000 złotych (dziewięćdziesiąt tysięcy) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 9 lutego 2010 roku do dnia zapłaty ,

- **renty** w kwocie po 500 złotych (pięćset) miesięcznie na podstawie art.446 § 2 k.c. począwszy od dnia 1 sierpnia 2014 roku i na przyszłość , płatnej do dnia 10-tego każdego miesiąca z góry z ustawowymi odsetkami od dnia uchybienia płatności poszczególnych rat renty ,

- **skapitalizowanej renty** w kwocie 29.000 złotych (dwadzieścia dziewięć tysięcy) za okres od października 2009 roku do lipca 2014 roku z ustawowymi odsetkami od dnia 25 lutego 2010 roku do dnia zapłaty ,

- **zwrotu kosztów pogrzebu** w kwocie 2424,47 złotych (dwa tysiące czterysta dwadzieścia cztery złote i 47/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 25 lutego 2010 roku do dnia zapłaty ,

Nadto wnosil o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zwrotu kosztów procesu , w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych .

(k. 2- 28)

W pozwie z dnia 30 stycznia 2015 roku powód **P. W.** reprezentowany przez pełnomocnika – adwokata M. G. wnosil o zasądzenie od pozwanego **Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W.** na jego rzecz w związku ze śmiercią ojca Z. W. :

- **zadośćuczynienia** na podstawie art.446 § 4 k.c. w kwocie 75.000 złotych (siedemdziesiąt pięć tysięcy) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 2 kwietnia 2012 roku do dnia zapłaty ,

- **stosownego odszkodowania** w związku z pogorszeniem sytuacji życiowej po śmierci męża na podstawie art.446 § 3 k.c. w kwocie 30.000 złotych (trzydzieści tysięcy) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 9 lutego 2010 roku do dnia zapłaty ,

- **renty** w kwocie po 500 złotych (pięćset) miesięcznie na podstawie art.446 § 2 k.c. począwszy od dnia 1 stycznia 2015 roku i na przyszłość do przewidywanego czasu ukończenia przez powoda studiów magisterskich, płatnej do dnia 10-tego każdego miesiąca z góry z ustawowymi odsetkami od dnia uchybienia płatności poszczególnych rat renty ,

- **skapitalizowanej renty** w kwocie 31.500 złotych (trzydzieści jeden tysięcy pięćset) za okres od października 2009 roku do grudnia 2014 roku z ustawowymi odsetkami od dnia 9 lutego 2010 roku do dnia zapłaty ,

Nadto wnosil o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu , w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych .

(k. 502 - 529)

Postanowieniem z dnia 20 kwietnia 2015 roku Sąd Okręgowy połączył sprawę z powództwa P. W. przeciwko Towarzystwu (...) S.A. z siedzibą w W. o zadośćuczynienie , stosowne odszkodowanie i rentę ze sprawą o sygn. akt I C 1301/14 celem łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia . (**k.946**)

Pozwany Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W. reprezentowane przez pełnomocnika – radcę prawnego Ł. W. w pismach procesowych z dnia 13 października 2014 roku i z dnia 1 kwietnia 2015 roku wnosił o oddalenie powództwa i zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania , podnosząc , że ubezpieczyciel dokonał już stosownych wypłat na rzecz powodów i przede wszystkim podkreślił stopień przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody . (**k.198-209 , 692-705**)

Ostatecznie na rozprawie w dniu 2 października 2015 roku pełnomocnik powodów poparł powództwo .

Pełnomocnik pozwanego wnosił o oddalenie powództwa .

(**dowód** : nagranie audio- video z dnia 2 października 2015 roku stanowiska stron postępowania 00:01:03-00:01:24 **k. 1008,1010**)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 21 września 2009 roku około godziny 6.30 w T. na ulicy (...) miał miejsce wypadek komunikacyjny w wyniku którego śmierć poniósł Z. W. .

Prowadzący bez wymaganych uprawnień pojazd marki P. (...) o nr rej. (...) R. W. , jadąc ulicą (...) w kierunku T. podjął manewr zawracania w trakcie którego zjechał drogę jadącemu za nim na motorze marki MZ Tropik o nr rej. (...) Z. W. , który wówczas był w fazie wyprzedzania samochodu P. kierowanego przez R. W. .

Manewr wyprzedzania samochodu marki P. był sygnalizowany przez Z. W. .

Po wypadku Z. W. został przewiezony do Szpitala (...) w T. gdzie na skutek doznanych obrażeń w dniu 30 września 2009 roku zmarł w szpitalu .

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 22 lipca 2010 roku R. W. został skazany na karę jednego roku i sześciu miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres czterech lat oraz grzywnę stu stawek dziennych , przyjmując wartość jednej stawki na 10 złotych .

Bezpośrednią przyczyną zaistnienia wypadku był błąd w taktyce jazdy popełniony przez R. W. kierującego pojazdem marki P. (...) o nr rej. (...) polegający na niezachowaniu szczególnej ostrożności podczas wykonywania manewru zmiany kierunku ruchu na skutek czego wjechał on w tor ruchu motocyklisty .

(**dowód** : akta Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim II Wydziału Karnego o sygn. II K 1470/09 w załączeniu , kserokopia dowodu osobistego Z. W. , odpis aktu zgonu **k.63**, karta informacyjna leczenia szpitalnego **k.65** , odpis skrócony aktu zgonu Z. W. **k.66** , notatka urzędowa KPP w T. , protokół oględzin miejsca wypadku drogowego, szkic sytuacyjny, materiał poglądowy , protokół oględzin pojazdu marki P. (...), protokół oględzin pojazdu MZ Tropik , kserokopia dowodu rejestracyjnego pojazdu marki P. (...), kserokopia polisy ubezpieczenia OC pojazdu marki P. (...), opinia sądowno-lekarska z dnia 30 września 2009 roku , kserokopia dowodu rejestracyjnego motoru MZ Tropik , sprawozdanie z przeprowadzenia badania krwi z dnia 1 października 2009 roku , protokół oględzin i otwarcia zwłok , opinia techniczna w zakresie techniki samochodowej i rekonstrukcji zdarzeń drogowych **k.128-188**)

Kierujący motocyklem mógł dostrzec światło kierunkowskazu w momencie, gdy miał jeszcze możliwość uniknięcia wypadku i okoliczności typu prowadzenie prawidłowej obserwacji, nadanie ostrzeżenia mogłyby skutkować innym przebiegiem zdarzenia .

Analiza popełnionych błędów wykazała , że udział motocyklisty w ogólnym błędzie prowadzącym do zaistnienia zdarzenia wyniósł 25 %.

(**dowód** : opinia biegłego sądowego z zakresu rekonstrukcji wypadków drogowych i techniki samochodowej mgr inż. M. R. **k. 961-970**)

W chwili zdarzenia pojazd sprawcy szkody był ubezpieczony w pozwanym towarzystwie nr polisy (...).

(okoliczność niesporna)

Z. W. w dacie wypadku miał 49 lat i był w pełni sprawny fizycznie i psychicznie , osierocił czworo dzieci : córkę M. urodzoną (...), syna P. urodzonego (...), córkę K. urodzoną (...) oraz córkę G. urodzoną (...). Zmarły miał także dwóch braci : H. i J. W. (2). Powódka była związana z mężem 25 lat i w dzień po wypadku małżonkowie obchodziliby dwudziestą piątą rocznicę ślubu .

(**dowód** : odpis skrócony aktu zgonu , odpisy skrócone aktów urodzenia dzieci , odpis skrócony aktu małżeństwa **k. 66-71**)

Pismem z dnia 4 stycznia 2010 roku doręczonym pozwanemu 25 stycznia 2010 roku pełnomocnik powódki zgłosił szkodę i określił dochodzone przez powódkę roszczenia .

Pozwany decyzją z dnia 9 lutego 2010 roku przyznał powódce kwotę 10.000 złotych tytułem zadośćuczynienia i odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej i zmniejszył wypłatę do kwoty **5.000 złotych** , przyjmując 50 % przyczynienie poszkodowanego do wypadku .

Decyzją z dnia 14 czerwca 2010 roku pozwany przyznał powódce kwotę 7.603,60 złotych tytułem zwrotu kosztów pogrzebu , obniżając wypłaconą kwotę do **3.801,80 złotych** z powodu przyjęcia 50 % przyczynienia się poszkodowanego do wypadku .

Decyzją z dnia 12 października 2011 roku pozwany przyznał powódce kwotę 5.000 złotych tytułem odszkodowania oraz kwotę 10.000 złotych tytułem zadośćuczynienia. Ubezpieczyciel przyjął 30 % stopień przyczynienia się poszkodowanego do wypadku i obniżył wypłacone kwoty z tytułu zadośćuczynienia do kwoty 7.000 złotych i z tytułu stosownego odszkodowania do kwoty 3.500 złotych . Ponieważ na mocy decyzji z dnia 9 lutego 2010 roku powódka otrzymała już 5.000 złotych , dodatkowo wypłacono jej 5.500 złotych. Jednocześnie zmniejszając stopień przyczynienia się poszkodowanego do wypadku wypłacono powódce dopłatę z tytułu zwrotu kosztów pogrzebu w kwocie 1.520, 72 złotych .

Pismem z dnia 27 lutego 2012 roku pełnomocnik powódki zgłosił dodatkowe roszczenia , wnosząc o przyznanie kwoty 100.000 złotych tytułem zadośćuczynienia .

Pismem z dnia 2 kwietnia 2012 roku ubezpieczyciel podnosił , że nie widzi podstaw do zmiany swoich dotychczasowych decyzji zarówno w zakresie odszkodowania , jak i zadośćuczynienia .

J. W. (1) otrzymała od ubezpieczyciela kwotę **10.500 złotych** (7.000 złotych tytułem zadośćuczynienia i 3.500 złotych tytułem odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej) oraz kwotę **5.322,52 złotych** tytułem zwrotu kosztów pogrzebu .

Ubezpieczyciel przyjął 30 % przyczynienia się poszkodowanego do zaistniałego zdarzenia drogowego , wskazując na hipotezę przyczynienia się do wypadku wynikającą z opinii biegłego z zakresu rekonstrukcji wypadków oraz obecność alkoholu we krwi poszkodowanego (0,7 promila) .

(**dowód:** zgłoszenie szkody z dnia 4 stycznia 2010 roku wraz z potwierdzeniem odbioru , pisma pozwanego z dnia 9 lutego 2010 roku , z dnia 2 czerwca 2010 roku i z dnia 12 października 2011 roku , zgłoszenie szkody z dnia 27 lutego 2012 roku wraz z potwierdzeniem nadania , pismo pozwanego z dnia 2 kwietnia 2012 roku **k. 38- 62**)

Pismem z dnia 4 stycznia 2010 roku doręczonym pozwanemu 25 stycznia 2010 roku pełnomocnik powoda zgłosił szkodę i określił dochodzone przez powoda roszczenia .

Pozwany decyzją z dnia 9 lutego 2010 roku przyznał powodowi P. W. kwotę 7.500 złotych tytułem zadośćuczynienia i odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej i zmniejszył wypłatę do kwoty **3.750 złotych** , przyjmując 50 % przyczynienie poszkodowanego do wypadku .

Pismem z dnia 2 czerwca 2010 roku pozwany przyznał powodowi kwotę 262,30 złotych tytułem zwrotu kosztów zakupu stroju pogrzebowego , przyjmując 50 % przyczynienia się poszkodowanego do wypadku .

Decyzją z dnia 12 października 2011 roku pozwany przyznał powodowi dodatkowo kwotę 3.000 złotych tytułem odszkodowania i kwotę 7.000 złotych tytułem zadośćuczynienia jednakże , przyjmując 30 % stopień przyczynienia się poszkodowanego do wypadku obniżył odszkodowanie do kwoty 2.100 złotych zaś zadośćuczynienie do kwoty 4.900 złotych .

Pismem z dnia 27 lutego 2012 roku pełnomocnik powoda P. W. zgłosił dodatkowe roszczenia , wnosząc o przyznanie kwoty 100.000 złotych tytułem zadośćuczynienia za śmierć ojca .

Pismem z dnia 2 kwietnia 2012 roku ubezpieczyciel podnosił , że nie widzi podstaw do zmiany swoich dotychczasowych decyzji zarówno w zakresie odszkodowania , jak i zadośćuczynienia .

P. W. otrzymał od ubezpieczyciela kwotę **7.262,30 złotych** (4.900 złotych tytułem zadośćuczynienia i 2.100 złotych tytułem odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej) oraz kwotę **262,30 złotych** tytułem zwrotu kosztów pogrzebu .

Ubezpieczyciel przyjął 30 % przyczynienie się poszkodowanego do zaistniałego zdarzenia drogowego , wskazując na hipotezę przyczynienia się do wypadku wynikającą z opinii biegłego z zakresu rekonstrukcji wypadków oraz obecność alkoholu we krwi poszkodowanego (0,7 promila) .

(**dowód:** zgłoszenie szkody z dnia 4 stycznia 2010 roku wraz z potwierdzeniem odbioru , pisma pozwanego z dnia 9 lutego 2010 roku , z dnia 2 czerwca 2010 roku i z dnia 12 października 2011 roku , zgłoszenie szkody z dnia 27 lutego 2012 roku wraz z potwierdzeniem nadania , pismo pozwanego z dnia 2 kwietnia 2012 roku **k. 537-561**)

Z. W. od maja 1985 roku aż do chwili śmierci był zatrudniony w (...) S.A. i uzyskiwał z tytułu świadczonej pracy średnie miesięczne dochody netto na poziomie około 2.114,95 złotych .

Zmarły Z. W. był z zawodu dróżnikiem przejazdowym , pracował na trzy zmiany i po nocnej zmianie miał dwa dni wolne i wówczas zajmował się pracą w gospodarstwie rolnym oraz pomagał żonie w zajmowaniu się gospodarstwem domowym oraz w wychowywaniu dzieci .

Gospodarstwo rolne , którym zajmował się zmarły Z. W. obejmowało powierzchnię około 8,5 hektara . Trzy hektary stanowiły własność powódki , trzy kolejne hektary stanowiły własność jej męża natomiast 2,5 hektara były dzierżawione od innych osób. Na skutek śmierci małżonka powódka rozwiązała umowy dzierżawy (...) hektara dodatkowych gruntów , które wcześniej służyły do produkcji rolnej . Na mocy dziedziczenia ustawowego 0,8 ha gospodarstwo stało się własnością córki M. M. (2). Obecnie powódka dysponuje około sześcioma hektarami gruntów w tym 3/4 udziału spadkowego po mężu w imieniu swoim oraz dwójki niepełnoletnich dzieci , z czego gospodarstwo rolne obejmuje około 3 hektarów , jednak w dużej mierze nie jest wykorzystywane na działalność rolniczą .

Z. W. wraz z żoną na posiadanym przez siebie gospodarstwie uprawiali przede wszystkim zboże oraz ziemniaki , na obszarze około dwóch arów uprawiali również warzywa , mieli sad owocowy (śliwki, jabłonie, wiśnie , czereśnie) oraz niewielki staw rybny . Nadto hodowali zwierzęta gospodarskie (krowy , świnie) w ilości 8-10 sztuk .

Obecnie powódka hoduje zaledwie 1-2 sztuki bydła , cała produkcja w gospodarstwie jest przeznaczana na własne potrzeby , z wyjątkiem sprzedaży mleka, która daje dochód w kwocie około 1.000 złotych rocznie .

Z. W. sam obsługiwał posiadany sprzęt gospodarski , tj. kombajn zbożowy, kopaczkę do ziemniaków, kosiarkę rotacyjną, przyczepę samobierającą , rozrzutnik do obornika , traktor oraz siewnik . Zarówno dzieci zmarłego , jak i powódka nie potrafią obsługiwać tego sprzętu .

W związku z posiadaniem sprzętu rolniczego i umiejętnościami jego obsługi zmarły Z. W. świadczył usługi i z tego tytułu uzyskiwał dodatkowe dochody (świadczenia pieniężne , jak i ekwiwalent w postaci płodów rolnych).

Zmarły Z. W. był osobą aktywną społecznie , w wyborach , które odbyły się dnia 22 października 2002 roku został wybrany radnym gminy I. zaś w dniu 11 lutego 2007 roku został wybrany sołtysem wsi B..

Jako sołtys za uczestnictwo w zebraniach oraz sesjach rady gminy miesięcznie otrzymywał dodatkowe wynagrodzenie w wysokości **około 300 złotych.**

Zmarły Z. W. był zaangażowany we wszelkiego rodzaju działania lokalne, pomoc placówkom oświatowym za co został wyróżniony odznaką Zasłużonego Działacza (...) przyznaną przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego , przynależał także do Ochotniczej Straży Pożarnej w B. .

Powódka przed wypadkiem nie była nigdzie zatrudniona i zajmowała się prowadzeniem gospodarstwa domowego oraz wychowaniem dzieci .

Po śmierci męża zamieszkuje wraz z trójką dzieci , najstarsza córka przeprowadziła się wraz z mężem .

Wszystkie obowiązki związane z prowadzeniem gospodarstwa domowego , wychowaniem dzieci , a także prowadzeniem gospodarstwa rolnego spadły na powódkę, częściowo w tych pracach powódka była wspomagana przez najstarszą córkę – M. M. (2). Najmłodsza córka G. W. uczęszcza do Szkoły Podstawowej w B. , starsza córka K. W. uczy się w Zespole (...) w B..

Syn zmarłego P. W. w chwili śmierci ojca miał 17 lat i był uczniem Zespołu Szkół Rolniczych Centrum (...) w B. . Obecnie jest studentem (...) , Instytutu (...) , filia w T. na kierunku leśnictwo . Są to studia dzienne .

Mąż powódki wykonywał wszelkie prace remontowe w gospodarstwie oraz w domu , w 1996 roku zmarły dobudował część domu . Obecnie nie ma kto wykonać zarówno podstawowych , jak i bardziej złożonych prac remontowych. Dom wymaga remontu zwłaszcza jego stara część , należy wymienić dach i okna.

Gdyby żył Z. W. mógłby wykonać część prac remontowych. Powódka przejęła część obowiązków związanych z prowadzeniem gospodarstwa rolnego jednakże musiała ostatecznie poważnie ograniczyć działalność rolniczą w porównaniu do czasu , gdy żył jej mąż .

J. W. (1) na skutek wykonywania ciężkich prac w gospodarstwie rolnym zachorowała na przepuklinę pachwinową prawostronną , która była leczona operacyjnie w styczniu 2014 roku , czeka ją także zabieg operacyjny drugiej przepukliny zlokalizowanej w okolicach wiązadeł brzusznych. Choruje także na żylaki kończyn dolnych .

Na skutek śmierci Z. W. powódka utraciła dochody z tytułu etatowej pracy męża w (...) w charakterze dróżnika , dodatkowych dochodów związanych z usługami obsługi maszyn rolniczych i dochodów pochodzących z pracy w gospodarstwie rolnym , czy też wynagrodzenia sołtysa , nie licząc wielu świadczeń osobistych z których korzyści czerpali wszyscy członkowie rodziny .

(**dowód** : odpisy skrócone aktów urodzenia dzieci , zdjęcia Z. W. z rodziną , świadectwo pracy , zaświadczenie o otrzymywanym wynagrodzeniu , zeznanie PIT-37 Z. W. za rok 2008 , zaświadczenie o prowadzeniu gospodarstwa rolnego , identyfikator sołtysa B. , zaświadczenie z dnia 12 listopada 2002 roku , podziękowanie Rady Gminy I. , kserokopia legitymacji członkostwa OSP i Zasłużonego Działacza (...) , pismo ze Szkoły Podstawowej z B. , oświadczenie J. W. (1) , decyzje w sprawie wymiaru podatku rolnego , informacja o dochodach za 2012 rok , zeznanie podatkowe PIT-37 J. W. (1) za rok 2011 , zaświadczenie z (...) , zaświadczenie ze Szkoły Podstawowej w B. , zaświadczenie z Zespołu Szkół (...) , zaświadczenie o zatrudnieniu , oświadczenie o rozwiązaniu umowy dzierżawy , oświadczenie J. W. (2) , karta informacyjna leczenia powódki **k.68-114,119-127** , nagranie audio – video z dnia 22 października 2014 roku zeznania świadka Z. K. 00:06:02- 00:20:25 **k. 438,439,440,447** , zeznania świadka M. M. (2) 00:20:42- 00:37:12 **k. 440, 441, 442, 447** , zeznania świadka D. P. 00:37:23- 00:45:53 **k. 442, 443, 447** , zeznania świadka M. W. 00:46:03- 00:55:31 **k. 443, 444, 447** , zeznania świadka P. W. 00:55:38- 01:03:47 **k. 444,445,447** , nagranie audio-video z dnia 17 kwietnia 2015 roku zeznania powoda P. W. 00:04:05- 00:15:59 **k.941,941 v., 944** , zeznania J. W. (1) 00:19:16- 00:34:16 **k. 942, 942 v.,944** , zeznania świadka M. M. (2) 00:34:16 – 00:44:20 **k. 942 v., 944** , nagranie audio- video z dnia 2 października 2015 roku zeznania powódki J. W. (1) 00:01:39- 00:09:12 **k. 1008,1008 v.,1010** , zeznania powoda P. W. 00:09:12- 00:15:03 **k.1008 v., (...), 1010**)

Wykonywane przez powódkę czynności podczas prowadzenia gospodarstwa rolnego po śmierci męża nie miały wpływu na powstanie przepukliny pachwinowej i żyłaków kończyn dolnych i stwierdzone schorzenia nie uniemożliwiają wykonywania cięższych prac w gospodarstwie , jednakże wykonywanie ciężkiej pracy fizycznej nasila dolegliwości związane ze stwierdzonymi chorobami . Mogą wystąpić bóle i pieczenia w pachwinie oraz uczucie ciężkości nóg i obrzęk w godzinach wieczornych .

(**dowód** : opinia sądowo – lekarska dr nauk med. M. J. **k. 474-476**)

Po śmierci Z. J. W. oraz trojgu jej dzieciom : P., K. i G. decyzją z dnia 5 listopada 2011 roku ZUS przyznał rentę rodzinną w kwocie netto 1151,01 złotych ulegającą waloryzacji .

J. W. (1) wraz z dwojgiem dzieci : K. i G. otrzymuje na mocy decyzji ZUS z dnia 15 października 2013 roku rentę rodzinną w kwocie 1019,42 złotych , czyli na każdą osobę przypada 339,80 złotych .

Obecnie powódka J. W. (1) i powód P. W. otrzymują renty rodzinne w kwotach po 372,43 złotych miesięcznie .

(**dowód:** decyzja o wypłacie renty i decyzja o waloryzacji renty **k. 115-118** , zaświadczenie z ZUS-u **k.996**)

Więź łącząca powódkę J. W. (1) z mężem była bardzo silna , obecnie pomimo upływu sześciu lat w dalszym ciągu jest osobą samotną i odczuwa szereg dolegliwości natury psychicznej , a mianowicie pogorszenie nastroju, bezsenność, zmęczenie , brak koncentracji uwagi , cały czas pozostaje w żałobie i regularnie odwiedza grób męża .

Z. W. był głową rodziny , osobą zaradną na którego mogła liczyć i miała w nim wsparcie psychiczne i fizyczne . Powódka dostrzegała jak cierpią i dostrzegają śmierć ojca dzieci stron . Powódka była związana z mężem 25 lat.

Łączny koszt ceremonii pogrzebowej poniesiony przez powódkę wyniósł 7.746,99 złotych . Pozwany wypłacił powódce kwotę **5322,52 złotych** , do wypłaty pozostała kwota 2424,47 złotych .

Po śmierci Z. W. został wypłacony przez ZUS J. W. (1) zasiłek pogrzebowy w kwocie **6.162,96 złotych** .

Koszty konsolacji – 1.599,99 złotych , usługa pogrzebowa – 3.200 złotych , ubiór zmarłego 608 złotych , ubiór okolicznościowy dla J. W. (1) -470 złotych , ubiór okolicznościowy dla K. W. – 265 złotych , ubiór okolicznościowy dla G. W. – 224 złotych , pozostałe koszty pogrzebu 1.380 złotych (ksiądz – 800 złotych , grabarz – 400 złotych , wieniec – 180 złotych) .

(**dowód** : faktury VAT nr (...), decyzja o przyznaniu zasiłku pogrzebowego **k. 189-192**, nagranie audio- video z dnia 2 października 2015 roku zeznania powódki J. W. (1) 00:01:39- 00:09:12 **k.1008, 1008 v., 1010**, zeznania powoda P. W. 00:09:12-00:15:03 **k. 1008 v., (...), 1010,**)

Tragiczna śmierć Z. W. spowodowała wystąpienie u jego żony naturalnej reakcji śmierci. Powódka J. W. (1) nie wymagała i nie wymaga aktualnie leczenia psychiatrycznego, ani specjalistycznej pomocy psychologicznej lub psychoterapeutycznej. Mechanizmy obronne jej psychiki funkcjonowały i funkcjonują prawidłowo, nie ujawniała i nie ujawnia zaburzeń psychicznych.

W wyniku śmierci męża powódka doświadczyła urazu, który wiązał się i wiąże nadal z przeżywaniem poczucia głębokiej straty, żalu, skrzywdzenia, opuszczenia, osamotnienia i tęsknoty za zmarłym mężem. Są to uczucia i stany adekwatne do sytuacji, normalne, choć powodujące przewlekłe cierpienie i liczne trudności przystosowawcze.

(**dowód** : opinia sądowa psychiatryczno – psychologiczna mgr M. P. i lek. med. B. J. dotycząca powódki J. W. (1) **k. 459 - 460**)

Tragiczna śmierć Z. W. spowodowała wystąpienie u jego syna naturalnej reakcji śmierci.

Powód P. W. nie wymagał i nie wymaga aktualnie leczenia psychiatrycznego, ani specjalistycznej pomocy psychologicznej lub psychoterapeutycznej. Mechanizmy obronne jego psychiki funkcjonowały i funkcjonują prawidłowo, nie ujawniał i nie ujawnia zaburzeń psychicznych.

W wyniku śmierci ojca powód doświadczył urazu i trudności adaptacyjnych, który wiązał się i wiąże nadal z przeżywaniem poczucia głębokiej straty, żalu, skrzywdzenia, opuszczenia i osierocenia. Są to uczucia i stany adekwatne do sytuacji, normalne, choć powodujące dyskomfort i cierpienie. Nie doszło do całkowitego załamania linii życiowej powoda w związku ze śmiercią ojca, był on i jest w stanie obecnie wykonywać prawidłowo swoje role życiowe i funkcjonować normalnie w aspekcie psychospołecznym.

(**dowód** : opinia sądowa psychiatryczno – psychologiczna mgr M. P. i lek. med. B. J. dotycząca powoda P. W. **k. 998-999**)

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie wyżej wskazanych dowodów.

Dokonując powyższych ustaleń faktycznych Sąd oparł się na dowodach w postaci zeznań powodów oraz świadków w zakresie wyżej przywołanym, a także dokumentach znajdujących się w aktach sprawy stanowiących w istocie akta szkodowe.

W/w świadkowie dokonali oceny stanu psychicznego i emocjonalnego powodów – J. W. (1) i P. W. po tragicznej śmierci **męża i ojca** oraz wpływu tegoż wydarzenia na ich dalsze życie i stan zdrowia, a także ocenili sytuację materialną powodów po śmierci Z. W. i jego udział w zaspokajaniu potrzeb rodziny.

Dokonując ustaleń w zakresie następstw nieszczęśliwego wypadku dla zdrowia powodów Sąd oparł się na opiniach psychiatryczno – psychologicznych mgr M. P. i lek. med. B. J. dotyczących powodów.

Powyższe opinie są rzetelne, kategoryczne i przekonujące, wystarczająco wyjaśniają zagadnienia wymagające wiadomości specjalnych, a wnioski w nich zawarte nie zostały skutecznie zakwestionowane przez żadną ze stron. Dlatego też opinie te stanowiły podstawę dla Sądu przy ustaleniu wysokości zadośćuczynienia dla powodów.

Sąd wziął również pod uwagę opinię dr nauk med. M. J. biegłego lekarza chirurga, który się wypowiedział na okoliczność wpływu wykonywanych przez powódkę czynności podczas prowadzenia gospodarstwa rolnego po śmierci męża na powstanie u powódki schorzeń w postaci przepuklin oraz żyłaków kończyn dolnych oraz wypowiedział się co do możliwości wykonywania cięższych prac w gospodarstwie. Opinia ta stanowiła podstawę do ustalania przez Sąd wysokości stosowanego odszkodowania i renty alimentacyjnej na rzecz powódki.

Ustalając stopień przyczynienia się poszkodowanego do powstania wypadku Sąd wziął pod uwagę opinię biegłego sądowego z zakresu rekonstrukcji wypadków drogowych i techniki samochodowej mgr inż. M. R. .

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwa zasługują na uwzględnienie w części .

Zgodnie z treścią art. 822 k.c. przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, względem których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo osoba na rzecz której została zawarta umowa ubezpieczenia (§1). Umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej obejmuje szkody będące następstwem przewidzianego w umowie wypadku, który miał miejsce w okresie ubezpieczenia (§ 2).

Istota ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wynikająca z art. 822 k.c. sprowadza się więc do tego, że w sytuacji zaistnienia szkód określonych w § 2 tego przepisu, zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia odszkodowania osobom trzecim, względem których odpowiedzialność za te szkody ponosi ubezpieczający albo osoba, na rzecz której została zawarta umowa ubezpieczenia.

Odpowiedzialność odszkodowawczą z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej reguluje natomiast ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych (Dz. U. nr 124 poz. 1152).

W świetle art. 34 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, który stanowi *lex specialis* do art. 822 § 1 k.c., z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym obowiązani są do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia.

Zgodnie natomiast z art. 35 cytowanej ustawy ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych jest objęta odpowiedzialność cywilna każdej osoby, która kierując pojazdem mechanicznym w okresie trwania ochrony ubezpieczeniowej wyrządziła szkodę w związku z ruchem tego pojazdu.

W dacie zdarzenia posiadacz pojazdu, który spowodował wypadek komunikacyjny, był objęty ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej przez pozwane towarzystwo ubezpieczeń. Do wyrządzenia szkody Z. W. doszło w następstwie ruchu pojazdu mechanicznego. Wobec powyższego, w ocenie Sądu w niniejszej sprawie zachodzą podstawy odpowiedzialności cywilnej sprawcy szkody na podstawie art. 436 § 1 k.c. w związku z art. 435 § 1 k.c. Spełniona została także przesłanka, iż poszkodowany mąż powódki J. W. (1) i ojciec powoda P. W. wskutek uszkodzeń ciała doznanych w wypadku komunikacyjnym zmarł .

Wobec powyższego pozwany co do zasady jest odpowiedzialny z tytułu szkody wyrządzonej powodom.

W świetle powyższych rozważań Sąd uznał powództwo w niniejszej sprawie co do zasady za uzasadnione.

Podstawę prawną powództwa w zakresie żądania **zasądzenia kwoty zadośćuczynienia stanowi art. 446 § 4 k.c.** Na podstawie powyższego przepisu kompensacie podlega doznana krzywda, a więc w szczególności cierpienie, ból i poczucie osamotnienia po śmierci najbliższego członka rodziny. Śmierć osoby bliskiej stanowi zwykle wielki wstrząs dla rodziny, a cierpienia psychiczne, jakie się z tym wiążą, mogą przybierać ogromny wymiar, tym większy, im mocniejsza była więź emocjonalna łącząca zmarłego z jego najbliższymi.

Ustalenie wysokości zadośćuczynienia powinno zostać natomiast dokonane z uwzględnieniem wszelkich okoliczności mających wpływ na rozmiar doznanej krzywdy oraz to, że zadośćuczynienie ma przede wszystkim charakter kompensacyjny i tym samym jego wysokość winna przedstawiać jakąś odczuwalną wartość (por. przykładowo wyrok

SN z dnia 12 kwietnia 1972 roku, II CR 57/72, OSNCP 1972, z. 10, poz. 183 oraz wyrok SN z dnia 24 czerwca 1965 roku, I PR 203/65, OSPIKA 1966, poz. 92).

Śmierć Z. W. spowodowała wystąpienie u powodów naturalnej reakcji żałoby. W wyniku śmierci doznali oni bólu i cierpienia. Rodzina darzyła się niezwykłym uczuciem, zarówno J. W. (1), jak i syn byli bardzo życzliwi ze zmarłym. Wiążąca powódka J. W. (1) z mężem była bardzo silna, obecnie pomimo upływu sześciu lat w dalszym ciągu jest osobą samotną i odczuwa szereg dolegliwości natury psychicznej, a mianowicie pogorszenie nastroju, bezsenność, zmęczenie, brak koncentracji uwagi, cały czas pozostaje w żałobie i regularnie odwiedza grób męża.

Z. W. był głową rodziny, osobą zaradną na którego mogła liczyć i miała w nim wsparcie psychiczne i fizyczne. Powódka dostrzegała jak cierpią i dostrzegają śmierć ojca dzieci stron. Powódka była związana z mężem 25 lat.

Dlatego też po śmierci Z. W. doznała silnego wstrząsu psychicznego.

Syn zmarłego P. W. w chwili śmierci ojca miał 17 lat i był uczniem Zespołu Szkół Rolniczych Centrum (...) w B. .

Sąd przyjął, że wysokość zadośćuczynienia na rzecz powódki J. W. (1) winna wynosić 60.000 złotych, przyjmując 25 % przyczynienia się zmarłego Z. W. do powstania szkody (45.000 złotych – 7.000 złotych tytułem zadośćuczynienia wypłaconego przez ubezpieczyciela) zadośćuczynienie na rzecz powódki wynosi **38.000 złotych**.

Sąd przyjął, że wysokość zadośćuczynienia na rzecz powoda P. W. winna wynosić 45.000 złotych, przyjmując 25 % przyczynienia się zmarłego Z. W. do powstania szkody (33.750 złotych – 4.900 złotych tytułem zadośćuczynienia wypłaconego przez ubezpieczyciela) zadośćuczynienie na rzecz powoda wynosi **28.850 złotych**.

Mając powyższe na uwadze, kierując się opisanymi powyżej dyrektywami, Sąd uznał, iż wysokość należnego powodom zadośćuczynienia, winna wynosić dodatkowo **38.000 złotych** na rzecz powódki J. W. (1) i **28.850 złotych** na rzecz powoda P. W. . Powodowie byli silnie emocjonalnie związani ze zmarłym. Do chwili obecnej odczuwają osamotnienie po jego śmierci, dlatego też Sąd zasądził tytułem zadośćuczynień na rzecz powodów kwoty w/w.

Rozważając zasadność powództwa w zakresie **żądania zasądzenia odszkodowania Sąd miał na uwadze normę art. 446 § 3 k.c.** Zgodnie z powyższym przepisem sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli wskutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej. Zgodnie z panującym zapatrywaniem doktryny i orzecznictwa odszkodowanie z art. 446 § 3 k.c. obejmuje szeroko rozumianą szkodę majątkową, nie obejmuje natomiast szkody o charakterze niemajątkowym (por. A. S. „Odszkodowanie za szkodę majątkową”, Oficyna (...), B. 1998, s. 181-190, A. S. „Wynagrodzenie szkody powstałej wskutek śmierci osoby bliskiej”, Oficyna (...), B. 2000, s. 137-166, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 26 października 1970 r. III PZP 22/70, opub. OSNC z 1971 r., nr 7-8, poz. 120). W obecnym stanie prawnym nie ulega wątpliwości, iż odszkodowanie określone w powyższym przepisie nie może być przyznane za same tylko cierpienia moralne doznane z powodu śmierci osoby najbliższej, a zatem jest ono zależne od istnienia szkody o charakterze majątkowym. Przepis art. 446 § 3 k.c. mówi bowiem o odszkodowaniu. Celem zaś odszkodowania jest naprawienie szkody majątkowej (art. 361 § 2 k.c.) Przez szkodę należy rozumieć jedynie uszczerbek majątkowy, jakiego doznaje poszkodowany na mieniu bądź na osobie, jeżeli łączy się z konsekwencjami natury majątkowej. Ustawodawca nie posługuje się natomiast w powyższym przepisie pojęciem krzywdy jako oznaczenia szkody o charakterze niemajątkowym rodzącym roszczenie o zadośćuczynienie. Art. 446 § 3 k.c. przewiduje szczególny rodzaj odszkodowania. Swoistość jego polega na tym, że dotyczy on szeroko pojętej szkody majątkowej, a więc wynagrodzenia różnych szkód o charakterze materialnym, częstokroć nieuchwytnych bądź trudnych do obliczenia, jakie wywołuje zazwyczaj śmierć najbliższego członka rodziny, a których nie można wynagrodzić na podstawie art. 446 § 1 i 2 k.c. Na określenie tych szkód ustawodawca posługuje się szerokim pojęciem znacznego pogorszenia sytuacji życiowej. Pogorszenie to może jednakże uzasadniać przyznanie odszkodowania tylko wówczas, gdy powoduje reperkusje majątkowe w sytuacji życiowej uprawnionego, a nie polega wyłącznie na jego cierpieniach moralnych. Przepis ten nie przewiduje bowiem możliwości

złagodzenia czy zmniejszenia bólu po stracie najbliższego członka rodziny, gdyż takie roszczenie statuuje norma art. 446 § 4 k.c.

W ocenie Sądu żądania zasądzenia na rzecz powodów stosownych odszkodowań zasługują na częściowe uwzględnienie. Wskutek śmierci Z. W. doszło do pogorszenia sytuacji życiowej powodów i to w sposób znaczący. Przejawia się to niewątpliwie w istotnym pogorszeniu sytuacji materialnej powodów z uwagi na to, iż Z. W. był wsparciem finansowym dla rodziny .

Z. W. uzyskiwał dochody z wielu źródeł :

- z tytułu prowadzenia 8,5 hektarowego gospodarstwa rolnego ,
- z tytułu wynagrodzenia za pracę na podstawie umowy o pracę w charakterze dróżnika ,
- z tytułu prac dorywczych w zakresie rolnictwa i mechaniki ,
- z tytułu pełnionych funkcji społecznych jako sołtys oraz radny ,

Średni miesięczny dochód netto zmarłego Z. W. należy oszacować na kwotę około 4.000 złotych miesięcznie .

Dochody te stanowiły podstawę utrzymania powodów i jego pozostałych dzieci .

Jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Z. W. od maja 1985 roku aż do chwili śmierci był zatrudniony w (...) S.A. i uzyskiwał z tytułu świadczonej pracy średnie miesięczne dochody netto na poziomie około 2.114,95 złotych .

Zmarły Z. W. był z zawodu dróżnikiem przejazdowym , pracował na trzy zmiany i po nocnej zmianie miał dwa dni wolne i wówczas zajmował się pracą w gospodarstwie rolnym oraz pomagał żonie w zajmowaniu się gospodarstwem domowym oraz w wychowywaniu dzieci .

Gospodarstwo rolne , którym zajmował się zmarły Z. W. obejmowało powierzchnię około 8,5 hektara . Trzy hektary stanowiły własność powódki , trzy kolejne hektary stanowiły własność jej męża natomiast 2,5 hektara były dzierżawione od innych osób. Na skutek śmierci małżonka powódka rozwiązała umowy dzierżawy (...) hektara dodatkowych gruntów , które wcześniej służyły do produkcji rolnej . Na mocy dziedziczenia ustawowego 0,8 ha gospodarstwo stało się własnością córki M. M. (2). Obecnie powódka dysponuje około sześcioma hektarami gruntów w tym 3/4 udziału spadkowego po mężu w imieniu swoim oraz dwójki niepełnoletnich dzieci , z czego gospodarstwo rolne obejmuje około 3 hektarów , jednak w dużej mierze nie jest wykorzystywane na działalność rolniczą .

Z. W. wraz z żoną na posiadanym przez siebie gospodarstwie uprawiali przede wszystkim zboże oraz ziemniaki , na obszarze około dwóch arów uprawiali również warzywa , mieli sad owocowy (śliwki, jabłonie, wiśnie , czereśnie) oraz niewielki staw rybny . Nadto hodowali zwierzęta gospodarskie (krowy , świnie) w ilości 8-10 sztuk .

Obecnie powódka hoduje zaledwie 1-2 sztuki bydła , cała produkcja w gospodarstwie jest przeznaczana na własne potrzeby , z wyjątkiem sprzedaży mleka , która daje dochód w kwocie około 1.000 złotych rocznie .

Z. W. sam obsługiwał posiadany sprzęt gospodarski , tj. kombajn zbożowy, kopaczkę do ziemniaków, kosiarkę rotacyjną, przyczepę samobierającą , rozrzutnik do obornika , traktor oraz siewnik . Zarówno dzieci zmarłego , jak i powódka nie potrafią obsługiwać tego sprzętu .

W związku z posiadaniem sprzętu rolniczego i umiejętnościami jego obsługi zmarły Z. W. świadczył usługi i z tego tytułu uzyskiwał dodatkowe dochody (świadczenia pieniężne , jak i ekwiwalent w postaci płodów rolnych). Dodatkowe zarobki zmarłego Z. W. w ocenie Sądu mogły stanowić **kwotę około 8.000 złotych** .

Zmarły Z. W. był osobą aktywną społecznie , w wyborach , które odbyły się dnia 22 października 2002 roku został wybrany radnym gminy I. zaś w dniu 11 lutego 2007 roku został wybrany sołtysem wsi B..

Jako sołtys za uczestnictwo w zebraniach oraz sesjach rady gminy miesięcznie otrzymywał dodatkowe wynagrodzenie w wysokości **około 300 złotych**.

Zmarły Z. W. był zaangażowany we wszelkiego rodzaju działania lokalne, pomoc placówkom oświatowym za co został wyróżniony odznaką Zasłużonego Działacza (...) przyznaną przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego , przynależał także do Ochotniczej Straży Pożarnej w B. .

Powódka przed wypadkiem nie była nigdzie zatrudniona i zajmowała się prowadzeniem gospodarstwa domowego oraz wychowaniem dzieci .

Po śmierci męża zamieszkuje wraz z trójką dzieci , najstarsza córka przeprowadziła się wraz z mężem .

Wszystkie obowiązki związane z prowadzeniem gospodarstwa domowego , wychowaniem dzieci , a także prowadzeniem gospodarstwa rolnego spadły na powódkę , częściowo w tych pracach powódka była wspomagana przez najstarszą córkę – M. M. (2). Sytuacja materialna powódki J. W. (1) zdecydowanie się pogorszyła , uległa także pogorszeniu sytuacja materialna powoda P. W. , który utracił ojca i z jego strony wsparcie materialne .

Ze względu na utratę dochodu jaki uzyskiwał Z. W. oraz brak osobistych świadczeń ze strony ojca sytuacja majątkowa powoda P. W. uległa zdecydowanie pogorszeniu .

P. W. z uwagi na obowiązki związane z nauką nie mógł przejąć obowiązków związanych z prowadzeniem gospodarstwa rolnego , nie mógł również podjąć innego rodzaju zatrudnienia i dostarczać sobie oraz rodzinie środków utrzymania z innych źródeł .

P. W. w chwili śmierci ojca miał 17 lat i był uczniem Zespołu (...) w B. zaś obecnie jest studentem (...), Instytutu (...), filia w T. , kierunek leśnictwo i obowiązki uczelniane uniemożliwiają mu pracę zawodową i pracę w gospodarstwie rolnym .

Z. W. wykonywał wszelkie prace remontowe w gospodarstwie oraz w domu , w 1996 roku zmarły dobudował część domu . Obecnie nie ma kto wykonać zarówno podstawowych , jaki bardziej złożonych prac remontowych. Dom wymaga remontu zwłaszcza jego stara część , należy wymienić dach i okna.

Gdyby żył Z. W. mógłby wykonać część prac remontowych. J. W. (1) przejęła część obowiązków związanych z prowadzeniem gospodarstwa rolnego jednakże musiała ostatecznie poważnie ograniczyć działalność rolniczą w porównaniu do czasu , gdy żył jej mąż .

J. W. (1) na skutek wykonywania ciężkich prac w gospodarstwie rolnym zachorowała na przepuklinę pachwinową prawostronną , która była leczona operacyjnie w styczniu 2014 roku , czeka ją także zabieg operacyjny drugiej przepukliny zlokalizowanej w okolicach więzadeł brzusznych. Choruje także na żylaki kończyn dolnych .

Na skutek śmierci Z. W. powódka utraciła dochody z tytułu etatowej pracy męża w (...) w charakterze dróżnika , dodatkowych dochodów związanych z usługami obsługi maszyn rolniczych i dochodów pochodzących z pracy w gospodarstwie rolnym , czy też wynagrodzenia sołtysa .

Rodzina zmarłego utraciła średni miesięczny dochód , który należy szacować na kwotę **około 4.000 złotych miesięcznie** wygenerowany wyłącznie przez Z. W. , nie licząc wielu świadczeń osobistych z których korzyści czerpali wszyscy członkowie rodziny .

Obecnie J. W. (1) wraz z dwojgiem dzieci : K. i G. otrzymuje rentę rodzinną w kwocie 372,43 złotych , w takiej samej wysokości świadczenie otrzymuje powód P. W. .

Analizując sytuacją życiową powoda P. W. po śmierci ojca należy wskazać, iż dochody jakie uzyskuje jego matka nie pozwolą na zapewnienie takich warunków, jakie byłby w stanie zapewnić jemu ojciec w sferze możliwości kształcenia, rozwoju intelektualnego, czy chociażby podróżowania.

Utrata jednego z rodziców znacznie utrudni powodowi P. W. w przyszłości usamodzielnienie się, albowiem nie będzie mógł liczyć na pomoc finansową ojca .

W sytuacji zaś powódki J. W. (1) utrata dochodów męża stanowi też uszczerbek dla jej dochodów i powoduje , że tylko i wyłącznie na niej spoczywa cały ciężar finansowy utrzymania domu , nie jest w stanie wykonywać wszystkich prac związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego , także w zakresie obsługi sprzętu rolniczego .

Z tych też względów Sąd ustalił na rzecz powódki J. W. (1) stosowne odszkodowanie (w kwocie 30.000 złotych – 25 % przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody – 3.500 złotych wypłacone przez ubezpieczyciela tytułem stosownego odszkodowania) w kwocie **19.000 złotych** .

Na rzecz powoda P. W. Sąd ustalił stosowne odszkodowanie (w kwocie 20.000 złotych – 25 % przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody – 2.100 złotych wypłacone przez ubezpieczyciela tytułem stosownego odszkodowania) w kwocie **12.900 złotych** .

W ocenie Sądu powyższe kwoty będą stanowić realnie odczuwalne przysporzenie, pomogą powodom przystosować się do nowych realiów życia, a zarazem złagodzą nieodwracalność tragicznych przeżyć, ich natężenie i świadomość utraty więzi emocjonalnej z najbliższą osobą – mężem i ojcem , wpłyną na zdolność powodów do adaptacji do nowych warunków życia oraz stworzą lepsze rokowania co do ich perspektyw życiowych, co ma szczególnie istotne znaczenie zwłaszcza w przypadku powoda P. W. .

Podstawą prawną powództwa w zakresie żądania renty alimentacyjnej jest art. 446 § 2 k.c. w świetle którego osoba, względem której ciążył na zmarłym ustawowy obowiązek alimentacyjny, może żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody renty obliczonej stosownie do potrzeb poszkodowanego oraz do możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłego przez czas prawdopodobnego trwania obowiązku alimentacyjnego. Takiej samej renty mogą żądać inne osoby bliskie, którym zmarły dobrowolnie i stale dostarczał środków utrzymania, jeżeli z okoliczności wynika, że wymagają tego zasady współżycia społecznego.

Jeżeli wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia nastąpiła śmierć poszkodowanego, przepis art. 446 § 2 zdanie pierwsze k.c. przyznaje **osobom, względem którym ciążył na zmarłym ustawowy obowiązek alimentacyjny**, możliwość żądania od zobowiązanego do naprawienia szkody **renty** obliczonej stosownie do potrzeb poszkodowanego oraz do możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłego przez czas prawdopodobnego trwania obowiązku alimentacyjnego. Krąg podmiotów uprawnionych do renty wyznacza istnienie obowiązku alimentacyjnego, obciążającego zmarłego w stosunku do osoby pośrednio poszkodowanej przez jego śmierć (por. art. 23, 27, 60, 128 i n. k.r.o.). Nie wystarczy jednak, aby podmiot tylko należał do kręgu potencjalnie uprawnionych do żądania alimentów od zmarłego, lecz konieczne jest, aby spełnione zostały ustawowe przesłanki aktualizujące obowiązek świadczenia (np. niemożność samodzielnego utrzymania się, niedostatek). Sąd Najwyższy stwierdził w wyroku z dnia 9 marca 2007 r. (V CSK 459/06, LEX nr 277273), że ta przesłanka nie jest spełniona, jeżeli zmarłym był student, utrzymywany przez ojca, który domaga się renty na podstawie art. 446 § 2 k.c. W tym przypadku to nie na zmarłym ciążył obowiązek alimentacyjny. Natomiast nie ma znaczenia dla żądania renty faktyczne wykonywanie lub niewykonywanie obowiązku alimentacyjnego przez zmarłego (por. wyrok SN z dnia 24 sierpnia 1990 r., I CR 422/90, OSNC 1991, nr 10–12, poz. 124). Nie ma też znaczenia, że potrzeby uprawnionego zaspokajały osoby trzecie (np. rodzina zastępcza); por. wyrok SN z dnia 16 grudnia 1986 r., IV CR 442/86, OSN 1988, nr 4, poz. 49.

Roszczenie o zasądzenie renty ma **charakter odszkodowawczy**, ale ponieważ ma kompensować korzyści, jakie uprawniony utracił przez śmierć poszkodowanego, jego zakres wyznaczają okoliczności prawnie relewantne dla ustalenia wysokości świadczenia alimentacyjnego (por. A. Śmieja (w:) System prawa prywatnego, t. 6, s. 760–761).

Tak więc uprawniony do alimentacji może domagać się świadczenia renty przez czas prawdopodobnego trwania obowiązku alimentacyjnego, w **wysokości** obliczonej stosownie do potrzeb poszkodowanego oraz do możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłego. Przepis art. 446 § 2 k.c. nie posługuje się określeniem „usprawiedliwione potrzeby”, użytym przez ustawodawcę w art. 135 k.r.o., jednak przy ustalaniu renty odszkodowawczej należy uwzględnić właśnie wszelkie usprawiedliwione potrzeby uprawnionego, zważywszy na reguły określania zakresu obowiązku alimentacyjnego. Prawo do renty na podstawie art. 446 § 2 zdanie pierwsze k.c. ma małżonek, który przed śmiercią swojego współmałżonka nie pracował zarobkowo i to bez względu na swoją zdolność do samodzielnego utrzymania się. Obowiązek alimentacyjny między małżonkami na podstawie art. 27 k.r.o. ma charakter bezwzględny i nie uchyla go zdolność małżonka do samodzielnego utrzymania się z pracy zarobkowej lub prowadzonej działalności gospodarczej (por. także wyrok SN z dnia 24 sierpnia 1990 r., I CR 422/90, OSN 1991, nr 10–12, poz. 124, z glosą A. Szpunara, OSP 1992, z. 1, poz. 7; wyrok SN z dnia 28 lipca 2005 r., V CK 31/05, Mon. Praw. 2005, nr 17, s. 827). Okoliczności te mogą mieć jedynie wpływ na zakres tego obowiązku. Dotyczy to także sytuacji, gdy renty domaga się małżonek zdolny do samodzielnego utrzymania i wykonujący pracę zarobkową, który stracił współmałżonka prowadzącego dom, ale niepracującego zarobkowo. Także prawo do renty dziecka nie jest uchylone przez fakt niezarobkowania zmarłego rodzica, a obowiązkiem sądu jest ustalenie wysokości kompensaty z tego tytułu, jak i z tytułu pogorszenia sytuacji życiowej dziecka (art. 446 § 3 k.c.); por. także A. C., W. D. (w:) E. G., P. M., Komentarz, 2013, art. 446, nb 10; M. S. (w:) K. P., Komentarz, t. I, 2011, art. 446, nb 13–16; A. Ś. (w:) System prawa prywatnego, t. 6, s. 758–760).

Na podstawie art. 446 § 2 zdanie drugie k.c. takiej samej **renty**, jaka przysługuje osobom uprawnionym do alimentacji, mogą żądać inne **osoby bliskie, którym zmarły dobrowolnie i stale dostarczał środków utrzymania**, jeżeli z okoliczności wynika, że wymagają tego zasady współżycia społecznego. Krąg uprawnionych został w komentowanym przepisie wskazany za pomocą nieostrego pojęcia „osób bliskich” w stosunku do zmarłego. Należy przyjąć, że chodzi o osoby pozostające faktycznie w bliskich stosunkach uczuciowych ze zmarłym, niezależnie od istnienia lub braku więzi rodzinnych (pokrewieństwa, powinowactwa) oraz niezależnie od płci. W szczególności do takich osób bliskich trzeba zaliczyć konkubenta, wychowanka, członków rodziny zastępczej, osobę, z którą zmarłego łączyły bliskie więzi przejawiające się we wspólnym, wieloletnim prowadzeniu gospodarstwa domowego (por. także A. Śmieja (w:) System prawa prywatnego, t. 6, s. 763 i n.).

Zakres podmiotowy uprawnionych do renty na podstawie art. 446 § 2 zdanie drugie k.c. został ograniczony wyłącznie do tych osób bliskich, którym zmarły dobrowolnie i stale dostarczał środków utrzymania. Ustawodawca zawęży więc prawo do renty dla osoby bliskiej, wymagając faktycznych świadczeń przez zmarłego na jej rzecz (wykonywanych w pieniądzu lub w naturze), przy czym muszą one odznaczać się następującymi cechami: dobrowolnym, stałym i alimentacyjnym charakterem świadczeń. Na zmarłym nie mógł ciążyć prawny obowiązek świadczenia ani psychiczny przymus (z czyjejkolwiek strony). Poza prawnym obowiązkiem świadczenia pozostają środki dostarczane uprawnionemu do alimentacji, jeżeli wykraczają poza zakres zobowiązania alimentacyjnego. Świadczenia nie mogą być uznane za dostarczane stale, jeżeli miały miejsce tylko kilkakrotnie lub nawet częściej, ale zupełnie nieregularnie, niesystematycznie. Natomiast za środki utrzymania trzeba uznać wszelkie świadczenia służące zaspokojeniu potrzeb żywieniowych, odzieżowych, mieszkaniowych, edukacyjnych, kulturalnych, zdrowotnych, wypoczynku itp.

Rentę z art. 446 § 2 zdanie drugie k.c. przyjęło się określać mianem fakultatywnej, ponieważ jej ustawodawca uzależnił prawo do niej od dokonania oceny zasadności jej zasądzenia w świetle **zasad współżycia społecznego**. Renta ta ma charakter odszkodowawczy, zatem ocenie w świetle norm moralnych należy poddać wszystkie okoliczności konkretnego przypadku. Mogą być one związane ze zmarłym, z osobą bliską zmarłego, żądającą kompensaty utraconych korzyści, jak i z osobą odpowiedzialną za delikt. Ani świadczenia dostarczane przez zmarłego, ani renta nie muszą służyć osobie znajdującej się w niedostatku, chociaż ten fakt powinien być uwzględniany podczas dokonywanej oceny na podstawie reguł słuszności.

Przesłanka pozytywnej oceny w świetle zasad współżycia społecznego nie jest spełniona, jeżeli zasądzenie renty fakultatywnej mogłoby ujemnie wpływać na wykonywanie obowiązków z tytułu renty obligatoryjnej, tj. zasądzonej

na podstawie art. 446 § 2 zdanie pierwsze k.c. W szczególności negatywnie należy ocenić w świetle zasad współzycia społecznego zasądzenie renty, gdyby kompensowała świadczenia zmarłego na rzecz jego konkubenta, dostarczane z uszczerbkiem dla najbliższych członków rodziny zmarłego (por. wyrok SN z dnia 2 grudnia 1970 r., II CR 541/70, OSP 1972, z. 3, poz. 52).

Z. W. uzyskiwał dochody z wielu źródeł :

- z tytułu prowadzenia 8,5 hektarowego gospodarstwa rolnego ,
- z tytułu wynagrodzenia za pracę na podstawie umowy o pracę w charakterze dróżnika ,
- z tytułu prac dorywczych w zakresie rolnictwa i mechaniki ,
- z tytułu pełnionych funkcji społecznych jako sołtys oraz radny ,

Średni miesięczny dochód netto zmarłego Z. W. należy oszacować na kwotę około 4.000 złotych miesięcznie .

Dochody te stanowiły podstawę utrzymania powoda, jego matki i rodzeństwa .

Jak wynika z. W. od maja 1985 roku aż do chwili śmierci był zatrudniony w (...) S.A. i uzyskiwał z tytułu świadczonej pracy średnie miesięczne dochody netto na poziomie około 2.114,95 złotych .

Zmarły Z. W. był z zawodu dróżnikiem przejazdowym , pracował na trzy zmiany i po nocnej zmianie miał dwa dni wolne i wówczas zajmował się pracą w gospodarstwie rolnym oraz pomagał żonie w zajmowaniu się gospodarstwem domowym oraz w wychowywaniu dzieci .

Gospodarstwo rolne , którym zajmował się zmarły Z. W. obejmowało powierzchnię około 8,5 hektara . Trzy hektary stanowiły własność powódki , trzy kolejne hektary stanowiły własność jej męża natomiast 2,5 hektara były dzierżawione od innych osób. Na skutek śmierci małżonka powódka rozwiązała umowy dzierżawy (...) hektara dodatkowych gruntów , które wcześniej służyły do produkcji rolnej . Na mocy dziedziczenia ustawowego 0,8 ha gospodarstwo stało się własnością córki M. M. (2). Obecnie powódka dysponuje około sześcioma hektarami gruntów w tym 3/4 udziału spadkowego po mężu w imieniu swoim oraz dwójki niepełnoletnich dzieci , z czego gospodarstwo rolne obejmuje około 3 hektarów , jednak w dużej mierze nie jest wykorzystywane na działalność rolniczą .

Z. W. wraz z żoną na posiadanym przez siebie gospodarstwie uprawiali przede wszystkim zboże oraz ziemniaki , na obszarze około dwóch arów uprawiali również warzywa , mieli sad owocowy (śliwki, jabłonie, wiśnie , czereśnie) oraz niewielki staw rybny . Nadto hodowali zwierzęta gospodarskie (krowy , świnie) w ilości 8-10 sztuk .

Obecnie powódka hoduje zaledwie 1-2 sztuki bydła , cała produkcja w gospodarstwie jest przeznaczana na własne potrzeby , z wyjątkiem sprzedaży mleka, która daje dochód w kwocie około 1.000 złotych rocznie .

Z. W. sam obsługiwał posiadany sprzęt gospodarski , tj. kombajn zbożowy, kopaczkę do ziemniaków, kosiarkę rotacyjną, przyczepę samozbierającą , rozrzutnik do obornika , traktor oraz siewnik . Zarówno dzieci zmarłego , jak i powódka nie potrafią obsługiwać tego sprzętu .

W związku z posiadaniem sprzętu rolniczego i umiejętnościami jego obsługi zmarły Z. W. świadczył usługi i z tego tytułu uzyskiwał dodatkowe dochody (świadczenia pieniężne , jak i ekwiwalent w postaci płodów rolnych). Dodatkowe zarobki zmarłego Z. W. w ocenie Sądu mogły stanowić **kwotę około 8.000 złotych** .

Zmarły Z. W. był osobą aktywną społecznie , w wyborach , które odbyły się dnia 22 października 2002 roku został wybrany radnym gminy I. zaś w dniu 11 lutego 2007 roku został wybrany sołtysem wsi B..

Jako sołtys za uczestnictwo w zebraniach oraz sesjach rady gminy miesięcznie otrzymywał dodatkowe wynagrodzenie w wysokości **około 300 złotych** .

Zmarły Z. W. był zaangażowany we wszelkiego rodzaju działania lokalne, pomoc placówkom oświatowym za co został wyróżniony odznaką Zasłużonego Działacza (...) przyznaną przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przynależał także do Ochotniczej Straży Pożarnej w B. .

Powódka przed wypadkiem nie była nigdzie zatrudniona i zajmowała się prowadzeniem gospodarstwa domowego oraz wychowaniem dzieci .

Po śmierci męża zamieszkuje wraz z trójką dzieci , najstarsza córka przeprowadziła się wraz z mężem .

Wszystkie obowiązki związane z prowadzeniem gospodarstwa domowego , wychowaniem dzieci , a także prowadzeniem gospodarstwa rolnego spadły na powódkę , częściowo w tych pracach powódka była wspomagana przez najstarszą córkę – M. M. (2). Sytuacja materialna powódki J. W. (1) zdecydowanie się pogorszyła , uległa także pogorszeniu sytuacja materialna powoda P. W. , który utracił .

Ze względu na utratę dochodu jaki uzyskiwał Z. W. oraz brak osobistych świadczeń ze strony ojca sytuacja majątkowa powoda P. W. uległa zdecydowanie pogorszeniu .

P. W. z uwagi na obowiązki związane z nauką nie mógł przejąć obowiązków związanych z prowadzeniem gospodarstwa rolnego , nie mógł również podjąć innego rodzaju zatrudnienia i dostarczać sobie oraz rodzinie środków utrzymania z innych źródeł .

P. W. w chwili śmierci ojca miał 17 lat i był uczniem Zespołu (...) w B. zaś obecnie jest studentem (...), Instytutu (...), filia w T. , kierunek leśnictwo i obowiązki uczelniane uniemożliwiają mu pracę zawodową i pracę w gospodarstwie rolnym .

Z. W. wykonywał wszelkie prace remontowe w gospodarstwie oraz w domu , w 1996 roku zmarły dobudował część domu . Obecnie nie ma kto wykonać zarówno podstawowych , jaki bardziej złożonych prac remontowych. Dom wymaga remontu zwłaszcza jego stara część , należy wymienić dach i okna.

Gdyby żył Z. W. mógłby wykonać część prac remontowych. J. W. (1) przejęła część obowiązków związanych z prowadzeniem gospodarstwa rolnego jednakże musiała ostatecznie poważnie ograniczyć działalność rolniczą w porównaniu do czasu , gdy żył jej mąż .

J. W. (1) na skutek wykonywania ciężkich prac w gospodarstwie rolnym zachorowała na przepuklinę pachwinową prawostronną , która była leczona operacyjnie w styczniu 2014 roku , czeka ją także zabieg operacyjny drugiej przepukliny zlokalizowanej w okolicach więzadeł brzusznych. Choruje także na żylaki kończyn dolnych .

Na skutek śmierci Z. W. powódka utraciła dochody z tytułu etatowej pracy męża w (...) w charakterze dróżnika , dodatkowych dochodów związanych z usługami obsługi maszyn rolniczych i dochodów pochodzących z pracy w gospodarstwie rolnym , czy też wynagrodzenia sołtysa .

Rodzina zmarłego utraciła średni miesięczny dochód , który należy szacować na kwotę **około 4.000 złotych miesięcznie** wygenerowany wyłącznie przez Z. W. , nie licząc wielu świadczeń osobistych z których korzyści czerpali wszyscy członkowie rodziny .

Obecnie J. W. (1) wraz z dwojgiem dzieci : K. i G. otrzymuje rentę rodzinną w kwotach po 372,43 złotych .

Powód P. W. decyzją o waloryzacji renty z dnia 13 marca 2013 roku nabył prawo do renty rodzinnej w kwocie 372 złotych netto . Nadto powód okresowo uzyskuje stypendium socjalne w kwocie około 200 złotych miesięcznie.

W świetle powyżej poczynionych ustaleń Sąd zasądził renty alimentacyjne na rzecz każdego z powodów w kwotach po 160 złotych miesięcznie i tym samym uwzględnił także częściowo żądanie powodów w zakresie renty skapitalizowanej na rzecz powódki **J. W. (1)** Sąd zasądził rentę skapitalizowaną w kwocie **9.280,00 złotych (dziewięć tysięcy**

dwieście osiemdziesiąt i 00/100) za okres od października 2009 roku do lipca 2014 roku z ustawowymi odsetkami od dnia 25 lutego 2010 roku do dnia zapłaty zaś na rzecz powoda **P. W.** rentę skapitalizowaną w kwocie **10.080,00 złotych (dziesięć tysięcy osiemdziesiąt i 00/100)** za okres od października 2009 roku do grudnia 2014 roku z ustawowymi odsetkami od dnia 9 lutego 2010 roku do dnia zapłaty.

W pozostałym zakresie Sąd oddalił żądania powodów .

Na uwzględnienie zasługuje także żądanie zasądzenia na rzecz powódki **J. W. (1)** kwoty **2.424,47 złotych (dwa tysiące czterysta dwadzieścia cztery złote i 47/100) tytułem zwrotu kosztów pogrzebu**. Podstawą prawną powództwa w powyższym zakresie stanowi art. 446 § 1 k.c. Interpretacja tego przepisu wskazuje, że chodzi tutaj o koszty , które zostały już poniesione, co oznacza , iż poczynione zostały konkretne wydatki . Jak wynika z pełni przekonujących zeznań powódki J. W. (1), załączonych faktur i rachunków powódka poniosła koszty pogrzebu. Koszty te nie przekraczają przy tym kosztów zwykle ponoszonych z tego tytułu w środowisku, do jakiego zmarły należał.

Obowiązek zwrotu kosztów pogrzebu obejmuje swym zakresem wydatki poniesione zgodnie z lokalnymi i środowiskowymi zwyczajami, a które obejmują przygotowanie pogrzebu, samą ceremonię oraz postawienie nagrobku. W szczególności za uzasadnione tradycjami uważa się poniesienie kosztów: przygotowania zwłok do pogrzebu i ich dostarczenia na cmentarz, nabycia trumny, kremacji zwłok, zakupu miejsca na cmentarzu, postawienia nagrobku, zakupu kwiatów i odzieży żałobnej, koszty ceremonii pogrzebowej, poczęstunku po pogrzebie dla osób bliskich (por. wyrok SN z dnia 4 czerwca 1998 r., II CKN 852/97, OSN 1998, nr 11, poz. 196; wyrok SN z dnia 6 stycznia 1982 r., II CR 556/81, LEX nr 8388; wyrok SN z dnia 22 stycznia 1981 r., II CR 600/80, LEX nr 8301; wyrok SN z dnia 7 marca 1969 r., II PR 641/68, OSN 1970, nr 2, poz. 33).

Łączny koszt ceremonii pogrzebowej poniesiony przez powódkę wyniósł 7.746,99 złotych . Pozwany wypłacił powódce kwotę **5322,52 złotych** , do wypłaty pozostała kwota 2424,47 złotych .

Po śmierci Z. W. został wypłacony przez ZUS J. W. (1) zasiłek pogrzebowy w kwocie **6.162,96 złotych** .

Koszty konsolacji – 1.599,99 złotych , usługa pogrzebowa – 3.200 złotych, ubiór zmarłego 608 złotych , ubiór okolicznościowy dla J. W. (1) -470 złotych , ubiór okolicznościowy dla K. W. – 265 złotych , ubiór okolicznościowy dla G. W. – 224 złotych , pozostałe koszty pogrzebu 1.380 złotych (ksiądz – 800 złotych , grabarz – 400 złotych , wieniec – 180 złotych).

Dlatego też po uwzględnieniu wypłaconej przez pozwanego na rzecz powódki kwoty Sąd zasądził kwotę **2.424,47 złotych (dwa tysiące czterysta dwadzieścia cztery złote i 47/100) tytułem zwrotu kosztów pogrzebu**.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c., i art.14 ust.1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych (Dz. U. nr 124 poz. 1152). zasądzając odsetki ustawowe w przypadku powódki J. W. (1) i P. W. jako początek zwłoki pozwanego co do zgłoszonych roszczeń przez powodów Sąd przyjął datę 9 lutego 2010 roku – datę pisma pozwanego , w którym zajął stanowisko co do zgłoszonych roszczeń zaś w zakresie zadośćuczynienia dzień 2 kwietnia 2012 roku . Co do zwrotu kosztów pogrzebu i co do renty skapitalizowanej w odniesieniu do powódki J. W. (1) Sąd przyjął datę początku biegu odsetek jako 25 lutego 2010 roku .

Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach sądowych stanowi art.100 k.p.c.

Z porównania kwoty dochodzonej pozwem przez powodów łącznie 369.925 złotych zasądzono **łącznie kwotę 124.374,47 złotych** .

Powodowie wygrali proces prawie w 34 % . Koszty po stronie powodów wyniosły 10.834 złotych (3.617 złotych + 7.217 złotych) i obejmują one wynagrodzenie dla pełnomocnika z tytułu zastępstwa procesowego i wydatki na opłatę skarbową .

Po stronie pozwanej koszty wyniosły 12.185,35 złotych (3.617 złotych + 7.217 złotych) i obejmują one wynagrodzenie dla pełnomocnika z tytułu zastępstwa procesowego i wydatki na opłatę skarbową + 1.351,35 złotych tytułem wydatków na biegłego w sprawie .

Łącznie więc koszty sądowe stanowią kwotę 23.019,35 złotych . Z tej kwoty powodów obciąża kwota 15.192,77 złotych . (23.019,35 złotych x 66 %) zaś pozwanego obciąża kwota 7.826,58 złotych (23.019,35 złotych x 34 %) dlatego też Sąd zasądził od powodów na rzecz pozwanej kwotę 4.358,77 złotych. (15.192,77 złotych – 10.834 złotych) .

Jednocześnie z uwagi na sytuację materialną i stosownie do art. 113 ust. 4 wskazanej ustawy Sąd odstąpił od obciążania powodów częścią nieuiszczonej opłaty sądowej od oddalonej części powództwa , kosztami sądowymi poniesionymi tymczasowo przez Skarb Państwa obejmującymi wydatki związane ze sporządzeniem opinii przez biegłych .

Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w związku z art. 100 k.p.c. Sąd nakazał pobrać od pozwanej kwotę **6.967,17 złotych (sześć tysięcy dziewięćset sześćdziesiąt siedem złotych i 17/100)** tytułem zwrotu wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa obejmujących wydatki związane ze sporządzeniem opinii przez biegłych, i część opłaty sądowej od uwzględnionej części powództwa . Łącznie koszty te stanowiły kwotę 20.491,68 złotych i obejmują wydatki związane ze sporządzeniem opinii przez biegłych – 1994,68 złotych i kwotę 18.497 złotych tytułem opłat sądowych od pozwu (20.491,68 złotych x 34 %) .

SSO Wojciech Rychliński

ZARZĄDZENIE

1. odnotować zwrot akt w kontrolce terminowości sporządzenia uzasadnień;
2. odpis wyroku wraz z uzasadnieniem przesłać pełnomocnikom stron;

dnia 27 października 2015 roku

SSO Wojciech Rychliński